

# СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

## 1. Загальна інформація про навчальну дисципліну

<b>Повна назва навчальної дисципліни</b>	Соціальна політика зі змістовим модулем: цілі сталого розвитку, організація та облік соціальних виплат
<b>Повна офіційна назва закладу вищої освіти</b>	Сумський державний університет
<b>Повна назва структурного підрозділу</b>	Факультет іноземної філології та соціальних комунікацій. Кафедра психології, політології та соціокультурних технологій
<b>Розробник(и)</b>	Семенов Володимир Миколайович
<b>Рівень вищої освіти</b>	Перший рівень вищої освіти, НРК – 6 рівень, QF-LLL – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл
<b>Семестр вивчення навчальної дисципліни</b>	16 тижнів протягом 4-го семестру
<b>Обсяг навчальної дисципліни</b>	Обсяг становить 5 кред. ЄКТС, 150 год. Для денної форми навчання 64 год. становить контактна робота з викладачем (32 год. лекцій, 32 год. практичних занять), 86 год. становить самостійна робота. Для заочної форми навчання 14 год. становить контактна робота з викладачем (8 год. лекцій, 6 год. практичних занять), 136 год. становить самостійна робота.
<b>Мова викладання</b>	Українська

## 2. Місце навчальної дисципліни в освітній програмі

<b>Статус дисципліни</b>	Обов'язкова навчальна дисципліна для освітньої програми "Соціальна робота"
<b>Передумови для вивчення дисципліни</b>	Проходження ОК "Історія та теорія соціальної роботи зі змістовим модулем: Соціальна робота з різними групами клієнтів"
<b>Додаткові умови</b>	Додаткові умови відсутні
<b>Обмеження</b>	Обмеження відсутні

## 3. Мета навчальної дисципліни

Отримання знань з основ соціальної політики, цілей сталого розвитку тисячоліття, організації та обліку соціальних виплат. Оволодіння навичками реалізації соціальної політики та цілей сталого розвитку на регіональному та місцевому рівні

## 4. Зміст навчальної дисципліни

### Тема 1 Сутність соціальної політики

Соціальна справедливість і соціальна рівність. Зміст і мета соціальної політики. Завдання соціальної політики. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Основні напрямки соціальної політики. Ідеологія державного будівництва з питань соціальної політики та складові. Принципи соціальної політики: соціальної справедливості, індивідуальної соціальної відповідальності, соціальної солідарності, соціального партнерства, соціальної компенсації, соціальних гарантій, субсидіарності. Інструменти соціальної політики. Складові соціальної політики.

### Тема 2 Становлення та основні тенденції розвитку сучасних моделей соціальної політики у світі та в Україні

Зародження, формування і становлення соціальної політики. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Типи соціальних держав. Інституції та інституційна організація соціальної політики. Класифікація моделей соціальної політики: поняття, значення та варіативність підходів. Ідеологічні критерії моделювання соціальної політики: консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі. Національні моделі соціальної політики: порівняльний аналіз. Тенденції розвитку соціальної політики у сучасному світі та в європейських державах. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Особливості формування соціальної політики в Україні.

### Тема 3 Ринок праці і зайнятість

Ринок праці. Робоча сила, її показники та методи їх визначення. Праця. Засоби забезпечення ефективного використання ресурсів на ринку праці. Поділ населення з рівнем працездатності. Трудова мобільність. Рівень трудової мобільності. Міграція робочої сили та її вплив на ринок праці. Зовнішня та внутрішня міграція. Зайнятість і реалізація трудової активності. Категорії зайнятого населення. Види зайнятості. Безробіття його види та форми. Головні причини безробіття. Неформальний сектор трудової активності. Основні види незаконної (тіньової) трудової діяльності. Ситуація на ринку праці України. Шляхи зниження безробіття. Активна та пасивна політика зайнятості.

### Тема 4 Бідність і шляхи її подолання

Бідність як соціально-економічне явище. Ознаки бідності. Зубожіння. Поширення бідності в Україні. Прояви нерівномірності соціально-економічного реформування: низький рівень життя населення, психологічне неприйняття економічної нерівності, поширення бідності серед працюючого населення, втрата заощаджень, низькі соціальні пільги та ін. Поняття мінімального споживчого бюджету, прожиткового та фізіологічного мінімуму. Рівні стану малозабезпеченості: бідність, злидні, фізіологічне виживання. Критерії визначення бідності: абсолютні, структурні, ресурсні, суб'єктивні. Показники бідності. Складові системи моніторингу бідності. Групи ризику за критерієм бідності. Система державних соціальних стандартів. Шляхи подолання бідності. Складові програми боротьби з бідністю: економічний розвиток, забезпечення прав і соціальних гарантій громадян, удосконалення форм перерозподілу доходів з урахуванням майнового стану населення.

#### Тема 5 Людський розвиток. Соціальний захист і соціальна безпека людини

Концепція людського розвитку: сутність і зміст. Основні складові людського розвитку. Умови формування людського розвитку. Вимірювання людського розвитку. Гендерні питання і людський розвиток. Основні напрями і перспективи людського розвитку на сучасному етапі. Стан людського розвитку в Україні. Шляхи підвищення людського розвитку України. Визначення соціального захисту і соціальної безпеки людини. Превентивна і реабілітаційна функції соціального захисту населення. Напрями, форми і складові соціального захисту. Особливості соціального захисту протягом життєвого циклу людини. Генеза української моделі соціального захисту.

#### Тема 6 Соціальне страхування і соціальна допомога

Поняття ризику і соціального ризику. Види соціальних ризиків. Види і форми соціального страхування: пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, страхування на випадок безробіття, страхування на випадок тимчасової втрати працездатності та витрат, пов'язаних з народженням і похованням людини. Міжнародні норми соціального страхування. Соціальна допомога: основні поняття, способи адресування. Види соціальних допомог: допомога сім'ям з дітьми, допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога особам з інвалідністю з дитинства, допомога самотнім непрацездатним громадянам, програма житлових субсидій, допомога, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської аварії. Соціальний допомога учасникам антитерористичної операції та операції об'єднаних сил. Механізми реалізації соціальних програм. Соціальний захист військовослужбовців та їхніх сімей

#### Тема 7 Організація системи соціальної політики та управління нею

Організаційно-правова структура соціальної політики і соціального захисту. Критерії і характеристики соціальної політики. Органи законодавчої та виконавчої влади, які формують засади, напрями розвитку і реалізації завдань соціальної політики: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади. Органи місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, які реалізують програми соціального розвитку територій. Завдання, покладені на місцеві органи влади, що займаються питаннями праці та соціального захисту. Недержавні інституції соціальної політики. Кадрове забезпечення соціальної політики. Інформаційне забезпечення соціальної політики: інформатизація соціальних служб та організацій, інформаційне забезпечення соціальних служб та організацій.

#### Тема 8 Фінансування програм і заходів соціальної політики

Основні аспекти фінансування: джерела фінансування, методи фінансування, напрями фінансування. Види джерел фінансування соціальної політики. Методи фінансування соціальної політики. Основні аспекти методів фінансування соціальної політики: макроекономічна ефективність, мікроекономічна ефективність, вплив соціальних програм та заходів на систему стимулів і мотивації. Напрями фінансування соціальної політики. Нормативно-правова база фінансування соціальних витрат.

#### Тема 9 Цілі сталого розвитку.

Декларація тисячоліття ООН. Цілі розвитку тисячоліття. Сталий розвиток. Глобальні цілі сталого розвитку. Стан досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття протягом 2000 – 2015 років. Цілі сталого розвитку на 2015-2030 роки в Україні. Подолання бідності у всіх її формах та усюди. Викоренення голоду, забезпечення продовольчої безпеки та покращення харчування, сприяння розвитку сталого сільського господарства. Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту людей будь-якого віку. Забезпечення інклюзивної та доступної для всіх якісної освіти і сприяння створенню можливостей неперервного навчання. Досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією для всіх. Забезпечення рівного доступу для кожного до прийнятних за ціною, надійних, сталих та сучасних джерел енергії. Сприяння безперервному і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та праці для кожного. Розбудова стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та заохочення інновацій. Зменшення нерівності всередині країн та між ними. Забезпечення інклюзивності, безпеки, життєстійкості та сталості міст та населених пунктів. Забезпечення переходу до сталих моделей споживання і виробництва. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками. Збереження та стале використання океанів, морів і морських

#### Тема 10 Встановлення державних соціальних стандартів і нормативів

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Прожитковий мінімум. Соціальні норми і нормативи. Нормативи витрат Система і класифікація соціальних нормативів. Визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, визначених Конституцією України.

#### Тема 11 Соціальний захист економічно активного населення

Поняття економічно активного населення та потреби його соціального захисту. Захист населення від безробіття та допомога безробітним у працевлаштуванні. Програми перекваліфікації. Мінімальна заробітна плата та її гарантії в системі соціального захисту. Гарантії заробітної плати. Сучасний стан системи соціального захисту економічно активного населення: проблеми та шляхи їх вирішення.

#### Тема 12 Захист соціально вразливих категорій населення. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю

Соціальне нормування. Соціальна допомога: сутність, завдання, принципи. Правові та соціальні гарантії захисту дітей в Україні. Державна молодіжна політика в Україні. Поняття інвалідності, її причини та види. Безпека праці: основні норми та правові механізми забезпечення. Правові засади та основні складові соціального захисту інвалідів. Реабілітаційні та адаптаційні програми для осіб з інвалідністю. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.

## Тема 13 Розвиток соціальної політики і соціального захисту в Україні

Стратегічні напрями розвитку сучасної вітчизняної соціальної політики. Концептуальні засади соціальної політики України. Завдання щодо розвитку та реалізації пріоритетних напрямів соціальної політики. Механізми реалізації завдань соціальної політики: правове, фінансове, організаційне забезпечення соціальної політики. Соціальний моніторинг. Принципи реалізації соціальної політики: єдності об'єктивного і суб'єктивного в реалізації соціальної політики, взаємозв'язку об'єктивної соціальної саморегуляції та цілеспрямованості у здійсненні соціальної політики, легалізації соціальної захищеності особистості, цільового фінансування, прогнозування та програмно-інформаційного забезпечення, профілактики соціальних ризиків та ін.

### 5. Очікувані результати навчання навчальної дисципліни

Після успішного вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти зможе:

PH10	Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення з огляду на напрямки соціальної політики країни.
PH13	Здатність до розробки та реалізації соціальних проєктів і програм з урахуванням завдань соціальної політики країни.
PH14	Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу в контексті спрямованості соціальної політики країни
PH15	Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад, опираючись на цілі сталого розвитку тисячоліття.
PH16	Здатність дотримуватися етичних принципів та стандартів соціальної роботи з врахуванням цілей сталого розвитку

### 6. Роль навчальної дисципліни у досягненні програмних результатів

Програмні результати навчання, досягнення яких забезпечує навчальна дисципліна.

Для спеціальності 231 Соціальна робота:

ПР8	Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.
ПР16	Застосовувати методи менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.
ПР19	Виявляти сильні сторони та залучати особистісні ресурси клієнтів, ресурси соціальної групи і громади для розв'язання їх проблем, виходу із складних життєвих обставин.

### 7. Роль освітнього компонента у формуванні соціальних навичок

Загальні компетентності та соціальні навички, формування яких забезпечує навчальна дисципліна:

CH5	Здатність планувати та управляти часом.
CH14	Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
CH15	Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

## 8. Види навчальних занять

<b>Тема 1. Сутність соціальної політики</b>	
Лк1 "Сутність соціальної політики" (денна)	Соціальна справедливість і соціальна рівність. Зміст і мета соціальної політики. Завдання соціальної політики. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Основні напрямки соціальної політики. Ідеологія державного будівництва з питань соціальної політики та складові. Принципи соціальної політики: соціальної справедливості, індивідуальної соціальної відповідальності, соціальної солідарності, соціального партнерства, соціальної компенсації, соціальних гарантій, субсидіарності. Інструменти соціальної політики. Складові соціальної політики.
Лк1 "Сутність соціальної політики" (заочна)	Соціальна справедливість і соціальна рівність. Зміст і мета соціальної політики. Завдання соціальної політики. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Основні напрямки соціальної політики. Ідеологія державного будівництва з питань соціальної політики та складові. Принципи соціальної політики: соціальної справедливості, індивідуальної соціальної відповідальності, соціальної солідарності, соціального партнерства, соціальної компенсації, соціальних гарантій, субсидіарності. Інструменти соціальної політики. Складові соціальної політики.
Пр1 "Сутність соціальної політики" (денна)	Соціальна справедливість і соціальна рівність. Зміст і мета соціальної політики. Завдання соціальної політики. Об'єкти і суб'єкти соціальної політики. Основні напрямки соціальної політики. Ідеологія державного будівництва з питань соціальної політики та складові. Принципи соціальної політики: соціальної справедливості, індивідуальної соціальної відповідальності, соціальної солідарності, соціального партнерства, соціальної компенсації, соціальних гарантій, субсидіарності. Інструменти соціальної політики. Складові соціальної політики.
<b>Тема 2. Становлення та основні тенденції розвитку сучасних моделей соціальної політики у світі та в Україні</b>	
Лк2 "Становлення та основні тенденції розвитку сучасних моделей соціальної політики у світі та в Україні" (денна)	Зародження, формування і становлення соціальної політики. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Типи соціальних держав. Інституції та інституційна організація соціальної політики. Класифікація моделей соціальної політики: поняття, значення та варіативність підходів. Ідеологічні критерії моделювання соціальної політики: консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі. Національні моделі соціальної політики: порівняльний аналіз. Тенденції розвитку соціальної політики у сучасному світі та в європейських державах. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Особливості формування соціальної політики в Україні.

Лк2 "Становлення та основні тенденції розвитку сучасних моделей соціальної політики у світі та в Україні" (заочна)

Зародження, формування і становлення соціальної політики. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Типи соціальних держав. Інституції та інституційна організація соціальної політики. Класифікація моделей соціальної політики: поняття, значення та варіативність підходів. Ідеологічні критерії моделювання соціальної політики: консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі. Національні моделі соціальної політики: порівняльний аналіз. Тенденції розвитку соціальної політики у сучасному світі та в європейських державах. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Особливості формування соціальної політики в Україні.

Пр1 "Становлення та основні тенденції розвитку сучасних моделей соціальної політики у світі та в Україні" (заочна)

Зародження, формування і становлення соціальної політики. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Типи соціальних держав. Інституції та інституційна організація соціальної політики. Класифікація моделей соціальної політики: поняття, значення та варіативність підходів. Ідеологічні критерії моделювання соціальної політики: консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі. Національні моделі соціальної політики: порівняльний аналіз. Тенденції розвитку соціальної політики у сучасному світі та в європейських державах. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Особливості формування соціальної політики в Україні.

Пр2 "Становлення та основні тенденції розвитку сучасних моделей соціальної політики у світі та в Україні" (денна)

Зародження, формування і становлення соціальної політики. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Типи соціальних держав. Інституції та інституційна організація соціальної політики. Класифікація моделей соціальної політики: поняття, значення та варіативність підходів. Ідеологічні критерії моделювання соціальної політики: консервативна, ліберальна, соціал-демократична та соціалістична моделі. Національні моделі соціальної політики: порівняльний аналіз. Тенденції розвитку соціальної політики у сучасному світі та в європейських державах. Вплив глобалізації на формування соціальної політики. Особливості формування соціальної політики в Україні.

### **Тема 3. Ринок праці і зайнятість**

Лк3 "Ринок праці і зайнятість" (денна)

Ринок праці. Робоча сила, її показники та методи їх визначення. Праця. Засоби забезпечення ефективного використання ресурсів на ринку праці. Поділ населення з рівнем працездатності. Трудова мобільність. Рівень трудової мобільності. Міграція робочої сили та її вплив на ринок праці. Зовнішня та внутрішня міграція. Зайнятість і реалізація трудової активності. Категорії зайнятого населення. Види зайнятості. Безробіття його види та форми. Головні причини безробіття. Неформальний сектор трудової активності. Основні види незаконної (тіньової) трудової діяльності. Ситуація на ринку праці України. Шляхи зниження безробіття. Активна та пасивна політика зайнятості.

### Пр3 "Ринок праці і зайнятість" (денна)

Ринок праці. Робоча сила, її показники та методи їх визначення. Праця. Засоби забезпечення ефективного використання ресурсів на ринку праці. Поділ населення з рівнем працездатності. Трудова мобільність. Рівень трудової мобільності. Міграція робочої сили та її вплив на ринок праці. Зовнішня та внутрішня міграція. Зайнятість і реалізація трудової активності. Категорії зайнятого населення. Види зайнятості. Безробіття його види та форми. Головні причини безробіття. Неформальний сектор трудової активності. Основні види незаконної (тіньової) трудової діяльності. Ситуація на ринку праці України. Шляхи зниження безробіття. Активна та пасивна політика зайнятості.

### **Тема 4. Бідність і шляхи її подолання**

#### Лк4 "Бідність і шляхи її подолання" (денна)

Бідність як соціально-економічне явище. Ознаки бідності. Зубожіння. Поширення бідності в Україні. Прояви нерівномірності соціально-економічного реформування: низький рівень життя населення, психологічне неприйняття економічної нерівності, поширення бідності серед працюючого населення, втрата заощаджень, низькі соціальні пільги та ін. Поняття мінімального споживчого бюджету, прожиткового та фізіологічного мінімуму. Рівні стану малозабезпеченості: бідність, злидні, фізіологічне виживання. Критерії визначення бідності: абсолютні, структурні, ресурсні, суб'єктивні. Показники бідності. Складові системи моніторингу бідності. Групи ризику за критерієм бідності. Система державних соціальних стандартів. Шляхи подолання бідності. Складові програми боротьби з бідністю: економічний розвиток, забезпечення прав і соціальних гарантій громадян, удосконалення форм перерозподілу доходів з урахуванням майнового стану населення.

#### Пр4 "Бідність і шляхи її подолання" (денна)

Бідність як соціально-економічне явище. Ознаки бідності. Зубожіння. Поширення бідності в Україні. Прояви нерівномірності соціально-економічного реформування: низький рівень життя населення, психологічне неприйняття економічної нерівності, поширення бідності серед працюючого населення, втрата заощаджень, низькі соціальні пільги та ін. Поняття мінімального споживчого бюджету, прожиткового та фізіологічного мінімуму. Рівні стану малозабезпеченості: бідність, злидні, фізіологічне виживання. Критерії визначення бідності: абсолютні, структурні, ресурсні, суб'єктивні. Показники бідності. Складові системи моніторингу бідності. Групи ризику за критерієм бідності. Система державних соціальних стандартів. Шляхи подолання бідності. Складові програми боротьби з бідністю: економічний розвиток, забезпечення прав і соціальних гарантій громадян, удосконалення форм перерозподілу доходів з урахуванням майнового стану населення.

### **Тема 5. Людський розвиток. Соціальний захист і соціальна безпека людини**



Лк5 "Людський розвиток. Соціальний захист і соціальна безпека людини" (денна)

Концепція людського розвитку: сутність і зміст. Основні складові людського розвитку. Умови формування людського розвитку. Вимірювання людського розвитку. Гендерні питання і людський розвиток. Основні напрями і перспективи людського розвитку на сучасному етапі. Стан людського розвитку в Україні. Шляхи підвищення людського розвитку України. Визначення соціального захисту і соціальної безпеки людини. Превентивна і реабілітаційна функції соціального захисту населення. Напрями, форми і складові соціального захисту. Особливості соціального захисту протягом життєвого циклу людини. Генеза української моделі соціального захисту.

Пр5 "Людський розвиток. Соціальний захист і соціальна безпека людини" (денна)

Концепція людського розвитку: сутність і зміст. Основні складові людського розвитку. Умови формування людського розвитку. Вимірювання людського розвитку. Гендерні питання і людський розвиток. Основні напрями і перспективи людського розвитку на сучасному етапі. Стан людського розвитку в Україні. Шляхи підвищення людського розвитку України. Визначення соціального захисту і соціальної безпеки людини. Превентивна і реабілітаційна функції соціального захисту населення. Напрями, форми і складові соціального захисту. Особливості соціального захисту протягом життєвого циклу людини. Генеза української моделі соціального захисту.

## **Тема 6. Соціальне страхування і соціальна допомога**

Лк3 "Соціальне страхування і соціальна допомога" (заочна)

Поняття ризику і соціального ризику. Види соціальних ризиків. Види і форми соціального страхування: пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, страхування на випадок безробіття, страхування на випадок тимчасової втрати працездатності та витрат, пов'язаних з народженням і похованням людини. Міжнародні норми соціального страхування. Соціальна допомога: основні поняття, способи адресування. Види соціальних допомог: допомога сім'ям з дітьми, допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога особам з інвалідністю з дитинства, допомога самотнім непрацездатним громадянам, програма житлових субсидій, допомога, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської аварії. Соціальна допомога для учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил. Механізми реалізації соціальних програм. Соціальний захист військовослужбовців та їхніх сімей.

Лк6 "Соціальне страхування і соціальна допомога" (денна)

Поняття ризику і соціального ризику. Види соціальних ризиків. Види і форми соціального страхування: пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, страхування на випадок безробіття, страхування на випадок тимчасової втрати працездатності та витрат, пов'язаних з народженням і похованням людини. Міжнародні норми соціального страхування. Соціальна допомога: основні поняття, способи адресування. Види соціальних допомог: допомога сім'ям з дітьми, допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога особам з інвалідністю з дитинства, допомога самотнім непрацездатним громадянам, програма житлових субсидій, допомога, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської аварії. Соціальна допомога для учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил. Механізми реалізації соціальних програм.

Пр2 "Соціальне страхування і соціальна допомога" (заочна)

Поняття ризику і соціального ризику. Види соціальних ризиків. Види і форми соціального страхування: пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, страхування на випадок безробіття, страхування на випадок тимчасової втрати працездатності та витрат, пов'язаних з народженням і похованням людини. Міжнародні норми соціального страхування. Соціальна допомога: основні поняття, способи адресування. Види соціальних допомог: допомога сім'ям з дітьми, допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога особам з інвалідністю з дитинства, допомога самотнім непрацездатним громадянам, програма житлових субсидій, допомога, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської аварії. Соціальна допомога для учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил. Механізми реалізації соціальних програм. Соціальний захист військовослужбовців та їхніх сімей.

Пр6 "Соціальне страхування і соціальна допомога" (денна)

Поняття ризику і соціального ризику. Види соціальних ризиків. Види і форми соціального страхування: пенсійне страхування, медичне страхування, страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, страхування на випадок безробіття, страхування на випадок тимчасової втрати працездатності та витрат, пов'язаних з народженням і похованням людини. Міжнародні норми соціального страхування. Соціальна допомога: основні поняття, способи адресування. Види соціальних допомог: допомога сім'ям з дітьми, допомога малозабезпеченим сім'ям, допомога особам з інвалідністю з дитинства, допомога самотнім непрацездатним громадянам, програма житлових субсидій, допомога, громадянам, які постраждали внаслідок Чорнобильської аварії. Соціальна допомога для учасників антитерористичної операції та операції об'єднаних сил. Механізми реалізації соціальних програм.

**Тема 7. Організація системи соціальної політики та управління нею**

Лк7 "Організація системи соціальної політики та управління нею" (денна)

Організаційно-правова структура соціальної політики і соціального захисту. Критерії і характеристики соціальної політики. Органи законодавчої та виконавчої влади, які формують засади, напрямки розвитку і реалізації завдань соціальної політики: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади. Органи місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, які реалізують програми соціального розвитку територій. Завдання, покладені на місцеві органи влади, що займаються питаннями праці та соціального захисту. Недержавні інституції соціальної політики. Кадрове забезпечення соціальної політики. Інформаційне забезпечення соціальної політики: інформатизація соціальних служб та організацій, інформаційне забезпечення соціальних служб та організацій.

Пр7 "Організація системи соціальної політики та управління нею" (денна)

Організаційно-правова структура соціальної політики і соціального захисту. Критерії і характеристики соціальної політики. Органи законодавчої та виконавчої влади, які формують засади, напрямки розвитку і реалізації завдань соціальної політики: Верховна Рада України, Президент України, Кабінет Міністрів України, центральні органи виконавчої влади. Органи місцевої виконавчої влади та місцевого самоврядування, які реалізують програми соціального розвитку територій. Завдання, покладені на місцеві органи влади, що займаються питаннями праці та соціального захисту. Недержавні інституції соціальної політики. Кадрове забезпечення соціальної політики. Інформаційне забезпечення соціальної політики: інформатизація соціальних служб та організацій, інформаційне забезпечення соціальних служб та організацій.

#### **Тема 8. Фінансування програм і заходів соціальної політики**

Лк8 "Фінансування програм і заходів соціальної політики" (денна)

Основні аспекти фінансування: джерела фінансування, методи фінансування, напрями фінансування. Види джерел фінансування соціальної політики. Методи фінансування соціальної політики. Основні аспекти методів фінансування соціальної політики: макроекономічна ефективність, мікроекономічна ефективність, вплив соціальних програм та заходів на систему стимулів і мотивації. Напрями фінансування соціальної політики. Нормативно-правова база фінансування соціальних витрат.

Пр8 "Фінансування програм і заходів соціальної політики" (денна)

Основні аспекти фінансування: джерела фінансування, методи фінансування, напрями фінансування. Види джерел фінансування соціальної політики. Методи фінансування соціальної політики. Основні аспекти методів фінансування соціальної політики: макроекономічна ефективність, мікроекономічна ефективність, вплив соціальних програм та заходів на систему стимулів і мотивації. Напрями фінансування соціальної політики. Нормативно-правова база фінансування соціальних витрат.

#### **Тема 9. Цілі сталого розвитку.**

Лк4 "Цілі сталого розвитку." (заочна)

Декларація тисячоліття ООН. Цілі розвитку тисячоліття. Сталий розвиток. Глобальні цілі сталого розвитку. Стан досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття протягом 2000 – 2015 років. Цілі сталого розвитку на 2015-2030 роки в Україні. Подолання бідності у всіх її формах та усюди. Викоренення голоду, забезпечення продовольчої безпеки та покращення харчування, сприяння розвитку сталого сільського господарства. Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту людей будь-якого віку. Забезпечення інклюзивної та доступної для всіх якісної освіти і сприяння створенню можливостей неперервного навчання. Досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією для всіх. Забезпечення рівного доступу для кожного до прийнятних за ціною, надійних, сталих та сучасних джерел енергії. Сприяння безперервному і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та праці для кожного. Розбудова стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та заохочення інновацій. Зменшення нерівності всередині країн та між ними. Забезпечення інклюзивності, безпеки, життєстійкості та сталості міст та населених пунктів. Забезпечення переходу до сталих моделей споживання і виробництва. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками. Збереження та стале використання океанів, морів і морських

Лк9 "Цілі сталого розвитку. Встановлення державних соціальних стандартів і нормативів" (денна)

Декларація тисячоліття ООН. Цілі розвитку тисячоліття. Сталий розвиток. Глобальні цілі сталого розвитку. Стан досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття протягом 2000 – 2015 років. Цілі сталого розвитку на 2015-2030 роки в Україні.

Лк10 "Цілі сталого розвитку" (денна)

Подолання бідності у всіх її формах та усюди. Викоренення голоду, забезпечення продовольчої безпеки та покращення харчування, сприяння розвитку сталого сільського господарства. Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту людей будь-якого віку. Забезпечення інклюзивної та доступної для всіх якісної освіти і сприяння створенню можливостей неперервного навчання. Досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією для всіх. Забезпечення рівного доступу для кожного до прийнятних за ціною, надійних, сталих та сучасних джерел енергії. Сприяння безперервному і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та праці для кожного.

Лк11 "Цілі сталого розвитку" (денна)

Розбудова стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та заохочення інновацій. Зменшення нерівності всередині країн та між ними. Забезпечення інклюзивності, безпеки, життєстійкості та сталості міст та населених пунктів. Забезпечення переходу до сталих моделей споживання і виробництва. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками. Збереження та стале використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.

Лк12 "Цілі сталого розвитку" (денна)

Захист та відновлення екосистем суходолу та сприяння їх сталому використанню, стале лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення деградації земель та повернення цих процесів у зворотному напрямі, зупинення втрати біорізноманіття. Сприяння розбудові миролюбних та інклюзивних спільнот в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на всіх рівнях. Вдосконалення засобів реалізації глобального партнерства для сталого розвитку та його активізація.

Пр3 "Цілі сталого розвитку." (заочна)

Декларація тисячоліття ООН. Цілі розвитку тисячоліття. Сталий розвиток. Глобальні цілі сталого розвитку. Стан досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття протягом 2000 – 2015 років. Цілі сталого розвитку на 2015-2030 роки в Україні. Подолання бідності у всіх її формах та усюди. Викоренення голоду, забезпечення продовольчої безпеки та покращення харчування, сприяння розвитку сталого сільського господарства. Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту людей будь-якого віку. Забезпечення інклюзивної та доступної для всіх якісної освіти і сприяння створенню можливостей неперервного навчання. Досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією для всіх. Забезпечення рівного доступу для кожного до прийнятних за ціною, надійних, сталих та сучасних джерел енергії. Сприяння безперервному і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та праці для кожного.

Пр9 "Цілі сталого розвитку. Встановлення державних соціальних стандартів і нормативів" (денна)

Декларація тисячоліття ООН. Цілі розвитку тисячоліття. Сталий розвиток. Глобальні цілі сталого розвитку. Стан досягнення Цілей Розвитку Тисячоліття протягом 2000 – 2015 років. Цілі сталого розвитку на 2015-2030 роки в Україні.

Пр10 "Цілі сталого розвитку." (денна)

Подолання бідності у всіх її формах та усюди. Викоренення голоду, забезпечення продовольчої безпеки та покращення харчування, сприяння розвитку сталого сільського господарства. Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту людей будь-якого віку. Забезпечення інклюзивної та доступної для всіх якісної освіти і сприяння створенню можливостей неперервного навчання. Досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат. Забезпечення наявності та сталого управління водними ресурсами та санітарією для всіх. Забезпечення рівного доступу для кожного до прийнятних за ціною, надійних, сталих та сучасних джерел енергії. Сприяння безперервному і сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та праці для кожного.

Пр11 "Цілі сталого розвитку." (денна)

Розбудова стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та заохочення інновацій. Зменшення нерівності всередині країн та між ними. Забезпечення інклюзивності, безпеки, життєстійкості та сталості міст та населених пунктів. Забезпечення переходу до сталих моделей споживання і виробництва. Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками. Збереження та стале використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку.

Пр12 "Цілі сталого розвитку" (денна)

Захист та відновлення екосистем суходолу та сприяння їх сталому використанню, стале лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення деградації земель та повернення цих процесів у зворотному напрямі, зупинення втрати біорізноманіття. Сприяння розбудові миролюбних та інклюзивних спільнот в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та інклюзивних інституцій на всіх рівнях. Вдосконалення засобів реалізації глобального партнерства для сталого розвитку та його активізація.

## **Тема 10. Встановлення державних соціальних стандартів і нормативів**

Лк13 "Встановлення державних соціальних стандартів і нормативів" (денна)

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Прожитковий мінімум. Соціальні норми і нормативи. Нормативи витрат Система і класифікація соціальних нормативів. Визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, визначених Конституцією України.

Пр13 "Встановлення державних соціальних стандартів і нормативів" (денна)

Державні соціальні стандарти та соціальні гарантії. Прожитковий мінімум. Соціальні норми і нормативи. Нормативи витрат Система і класифікація соціальних нормативів. Визначення механізму реалізації соціальних прав та державних соціальних гарантій громадян, визначених Конституцією України.

## **Тема 11. Соціальний захист економічно активного населення**

Лк14 "Соціальний захист економічно активного населення" (денна)

Поняття економічно активного населення та потреби його соціального захисту. Захист населення від безробіття та допомога безробітним у працевлаштуванні. Програми перекваліфікації. Мінімальна заробітна плата та її гарантії в системі соціального захисту. Гарантії заробітної плати. Сучасний стан системи соціального захисту економічно активного населення: проблеми та шляхи їх вирішення.

Пр14 "Соціальний захист економічно активного населення" (денна)

Поняття економічно активного населення та потреби його соціального захисту. Захист населення від безробіття та допомога безробітним у працевлаштуванні. Програми перекваліфікації. Мінімальна заробітна плата та її гарантії в системі соціального захисту. Гарантії заробітної плати. Сучасний стан системи соціального захисту економічно активного населення: проблеми та шляхи їх вирішення.

## **Тема 12. Захист соціально вразливих категорій населення. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю**

Лк15 "Захист соціально вразливих категорій населення. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю" (денна)

Соціальне нормування. Соціальна допомога: сутність, завдання, принципи. Правові та соціальні гарантії захисту дітей в Україні. Державна молодіжна політика в Україні. Поняття інвалідності, її причини та види. Безпека праці: основні норми та правові механізми забезпечення. Правові засади та основні складові соціального захисту інвалідів. Реабілітаційні та адаптаційні програми для осіб з інвалідністю. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.

Пр15 "Захист соціально вразливих категорій населення. Соціальна політика щодо осіб з інвалідністю" (денна)

Соціальне нормування. Соціальна допомога: сутність, завдання, принципи. Правові та соціальні гарантії захисту дітей в Україні. Державна молодіжна політика в Україні. Поняття інвалідності, її причини та види. Безпека праці: основні норми та правові механізми забезпечення. Правові засади та основні складові соціального захисту інвалідів. Реабілітаційні та адаптаційні програми для осіб з інвалідністю. Пенсійне забезпечення осіб з інвалідністю.

### **Тема 13. Розвиток соціальної політики і соціального захисту в Україні**

Лк16 "Розвиток соціальної політики і соціального захисту в Україні" (денна)

Стратегічні напрями розвитку сучасної вітчизняної соціальної політики. Концептуальні засади соціальної політики України. Завдання щодо розвитку та реалізації пріоритетних напрямів соціальної політики. Механізми реалізації завдань соціальної політики: правове, фінансове, організаційне забезпечення соціальної політики. Соціальний моніторинг. Принципи реалізації соціальної політики: єдності об'єктивного і суб'єктивного в реалізації соціальної політики, взаємозв'язку об'єктивної соціальної саморегуляції та цілеспрямованості у здійсненні соціальної політики, легалізації соціальної захищеності особистості, цільового фінансування, прогнозування та програмно-інформаційного забезпечення, профілактики соціальних ризиків та ін.

Пр16 "Розвиток соціальної політики і соціального захисту в Україні" (денна)

Стратегічні напрями розвитку сучасної вітчизняної соціальної політики. Концептуальні засади соціальної політики України. Завдання щодо розвитку та реалізації пріоритетних напрямів соціальної політики. Механізми реалізації завдань соціальної політики: правове, фінансове, організаційне забезпечення соціальної політики. Соціальний моніторинг. Принципи реалізації соціальної політики: єдності об'єктивного і суб'єктивного в реалізації соціальної політики, взаємозв'язку об'єктивної соціальної саморегуляції та цілеспрямованості у здійсненні соціальної політики, легалізації соціальної захищеності особистості, цільового фінансування, прогнозування та програмно-інформаційного забезпечення, профілактики соціальних ризиків та ін.

## **9. Стратегія викладання та навчання**

### 9.1 Методи викладання та навчання

Дисципліна передбачає навчання через:

МН1	Лекційне навчання
МН2	Дослідницька робота

МН3	Аналіз конкретних ситуацій (Case-study)
МН4	Кейс-орієнтоване навчання
МН5	Евристичне навчання
МН6	Проблемний семінар

На лекціях студенти отримують теоретичні основи щодо: сутності соціальної політики, її змісту, мети, завдань, основних моделей соціальної політики та етапів її розвитку. Теоретично опрацьовують Основні категорії і поняття змісту соціальної політики. Отримують базові знання щодо цілей сталого розвитку в Україні та основних аспектів фінансування програм і заходів соціальної політики. На практичних завданнях, теоретичні знання отримані на лекціях, закріплюються у формі проведення обговорення проблемних питань лекцій, обговорення доповідей та повідомлень, підготовлених студентами, розв'язання проблемних ситуацій, виконання інтерактивних вправ.

ЗК5 Здатність планувати та управляти часом ЗК14 Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. ЗК15 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

## 9.2 Види навчальної діяльності

НД1	Пошуково-дослідне завдання
НД2	Формулювання та представлення результатів і критичне осмислення їх
НД3	Підготовка до поточного та підсумкового контролю
НД4	Розв'язування ситуаційних задач
НД5	Розроблення нотаток до лекцій

## 10. Методи та критерії оцінювання

### 10.1. Критерії оцінювання

Визначення	Чотирибальна національна шкала оцінювання	Рейтингова бальна шкала оцінювання
Відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	5 (відмінно)	$90 \leq RD \leq 100$
Вище середнього рівня з кількома помилками	4 (добре)	$82 \leq RD < 89$
Загалом правильна робота з певною кількістю помилок	4 (добре)	$74 \leq RD < 81$
Непогано, але зі значною кількістю недоліків	3 (задовільно)	$64 \leq RD < 73$
Виконання задовольняє мінімальним критеріям	3 (задовільно)	$60 \leq RD < 63$
Можливе повторне складання	2 (незадовільно)	$35 \leq RD < 59$
Необхідний повторний курс з навчальної дисципліни	2 (незадовільно)	$0 \leq RD < 34$



## 10.2 Методи поточного формативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МФО1 Експрес-тестування	Проводиться по матеріалам кожної теми після її завершення	За розкладом занять	Особистий кабінет, система МІХ
МФО2 Перевірка та оцінювання письмових завдань	Виконання завдань за підсумками проведених лекційних та практичних занять. Оцінюється самостійність суджень	Згідно графіку навчального процесу	Особистий кабінет, платформа МІХ
МФО3 Розв'язування ситуаційних завдань	Розгляд проблемних ситуацій у галузі соціальної політики країни та зарубіжних країн	Протягом модулю	Особистий кабінет, платформа МІХ
МФО4 Виконання письмових завдань за матеріалами лекцій	Піготовка інформаційних матеріалів за підсумками прослуханих лекцій	Тиждень після проведеної лекції	Особистий кабінет, платформа МІХ

## 10.3 Методи підсумкового сумативного оцінювання

	Характеристика	Дедлайн, тижні	Зворотний зв'язок
МСО1 Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)	Підготовка тез доповіді на факультетську наукову конференцію..	протягом тижня після проведення лекції. Тези доповіді до кінця семестру	Особистий кабінет, платформа МІХ
МСО2 Виконання завдань за матеріалами лекцій	Опрацювання завдань, що деталізують лекційний матеріал	Тиждень після проведення лекції	Особистий кабінет, платформа МІХ
МСО3 Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)	Виконання завдань за результатами проведених практичних занять. Тези доповіді до кінця семестру	Тиждень після проведення практичної роботи	Особистий кабінет, платформа МІХ
МСО4 Виконання тестових завдань	Проходження тестового контролю за результатами проведених лекцій та практичних занять	Протягом тижня після опрацювання теми	Особистий кабінет, платформа МІХ
МСО5 Науково-дослідна робота	Написання тез доповіді на факультетську конференцію, наукових статей за модулем цілі сталого розвитку	Протягом семестру	Особистий кабінет, платформа МІХ

МСО6 Модульна атестація	Виконання тестових завдань за темами модуля	Згідно з розкладом навчальних занять	Платформа МІХ
----------------------------	---	--------------------------------------	---------------

Контрольні заходи:

		Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Можливість перескладання з метою підвищення оцінки
<b>4 семестр</b>		<b>100 балів</b>		
МСО1. Виконання пошуково-дослідного завдання (підготовка, презентація, захист)		<b>24</b>		
	Підготовка письмових повідомлень за темами (12x2)	24	10	Так
МСО2. Виконання завдань за матеріалами лекцій		<b>12</b>		
	Підготовка доповідей по матеріалам лекцій (12x1)	12	5	Так
МСО3. Виконання ситуативних вправ (підготовка, презентація, захист)		<b>24</b>		
	Виконання завдань на практичних заняттях (12x2)	24	15	Так
МСО4. Виконання тестових завдань		<b>12</b>		
	Виконання поточних тестів (12x1)	12	10	Так
МСО5. Науково-дослідна робота		<b>8</b>		
	написання тез доповіді на факультетську конференцію за напрямками соціальна політика та реалізація цілей сталого розвитку на регіональному та місцевому рівнях	8	5	Так
МСО6. Модульна атестація		<b>20</b>		
	виконання атестаційних завдань (2x10)	20	15	Так

Форма контрольного оцінювання - підсумковий модульний контроль

## 11. Ресурсне забезпечення навчальної дисципліни

### 11.1 Засоби навчання

ЗН1	Інформаційно-комунікаційні системи
ЗН2	Бібліотечні фонди
ЗН3	Мультимедіа, відео- і звуковідтворювальна, проєкційна апаратура (відеокамери, проєктори, екрани, смартдошки тощо)

ЗН4	Програмне забезпечення (для підтримки дистанційного навчання, Інтернет-опитування, віртуальних лабораторій, віртуальних пацієнтів, для створення комп'ютерної графіки, моделювання тощо та ін.)
ЗН5	Комп'ютери, комп'ютерні системи та мережи

## 11.2 Інформаційне та навчально-методичне забезпечення

<b>Основна література</b>	
1	Комплексний портрет працездатного населення працenaдлишкових територій Сумської області: соціальні аспекти: колективна монографія / за заг. ред. Н.Світайло. – Суми : ФОП Цьома С.П., 2020
2	Соціально-професійна мапа працenaдлишкових територій Сумської області: посібник / за заг. ред. Н.Світайло. – Суми. ФОП Цьома С.П., 2020
3	Методичні вказівки до практичних занять із дисципліни "Соціальна політика зі змістовим модулем: цілі сталого розвитку, організація та облік соціальних виплат" [Текст] : для студ. спец. 231 "Соціальна робота" денної та заочної форм навчання / В. М. Семенов, С. М. Король. — Суми : СумДУ, 2022. — 73 с.
<b>Допоміжна література</b>	
1	Макарова О.В. Соціальна політика в Україні: Монографія / О.В.Макарова : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М.В.Птухи НАН України. - К.: 2015. - 244 с.
2	Шутаєва О.О., Побірченко В.В. Моделі соціальної політики ЄС: основні напрямки трансформації Стаття у фаховому виданні
3	Євдокимова І. А. Соціальна політика : навчальний посібник – Х. : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2015. – 184 с.
4	Семенов В.М. Соціальна політика і соціальний захист Франції у добу Наполеона Бонапарта / В. М.Семенов, // «Наукові інновації та передові технології» (Серія «Державне управління»): журнал. 2023. № 5(19) 2023. – С. 256 – 264 <a href="http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/4615">http://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/4615</a>
<b>Інформаційні ресурси в Інтернеті</b>	
1	Офіційний сайт ПРООН в Україні. Сторінка "Глобаліні цілі сталого розвитку 2015-2030" <span style="float: right;">Режим доступу:</span> <a href="https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html">https://www.ua.undp.org/content/ukraine/uk/home/sustainable-development-goals.html</a>
2	Правда про Наполеона та чим він цікавий для сучасних українців <a href="https://www.youtube.com/watch?v=NvDBHWaNoUo&amp;t=131s">https://www.youtube.com/watch?v=NvDBHWaNoUo&amp;t=131s</a>